

EXPOSITIE EB EN VLOED

Visie op mens en aarde subtiel verbeeld

Eb en vloed is de titel van een installatie van Renée Schouwenberg in Mon Capitaine. De wortels ervan liggen in de Himalaya.

Nico Out

Recensie

Schouwenberg (Belfeld, 1951) reist veel en ervaaarde tijdens een tocht door dat ongenaakbare, grootse gebergte sterk het contrast tussen met de door vervuiling geteisterde wereld daar beneden. Daarbij kwam het besef van de plaats van de mens in het universum. Enerzijds zijn wij nietig, kwetsbaar en tijdelijk. Anderzijds zijn wij in staat én bezig de aarde te ontluisteren.

In Frankrijk, waar zij woonde, startte zij het project *Bijenwas op bomen*. Zij nam foto's van vrienden en kennissen, maakte er sjablonen van, waarmee zij met bijenwas de gestalten op de stam van bomen aanbracht. De mens verbond zich met de boom, die zij ziet als bemiddelaar tussen de mensenwereld en het universum.

Wasafdrukken

Het materiaal bijenwas is daarbij van belang. Het is een puur natuurlijk product, gemaakt door insecten die een hoofdrol spelen bij het in stand houden van de natuur. De tijd en de elementen tasten de wasafdrukken aan. Ze verdwijnen, worden opgenomen in de natuur. Schouwenberg legde dat proces vast. Het werd deel van het werk. Nadat ze weer in Amsterdam was gaan wonen, zette ze het project daar voort. Later verbleef ze een flink deel van haar tijd in Zeeland, maar vond daar geen mogelijkheid om ermee door te gaan.

Tot ze de Schelde ontdekte. De grens van land en water vertelde het verhaal van de getijden, het gevecht met het water en de elementen. De basaltstenen die deel uitmaken van de bescherming tegen het water werden de dragers van haar bijenwasafdrukken. Ook hier zijn ze tijdelijk: het water neemt de afbeeldingen in bezit,

de beweging van eb en vloed spoelt het beeld langzaam weg.

Zeeslakken en kokkels tasten de voorstelling aan. Wieren bedekken de gestalten. Schouwenberg volgt het proces en legt het in foto's vast. Ingrid van der Linde (Goes, 1959) filmde het.

In *Mon Capitaine* heeft Schouwenberg een aantal van haar mensfiguren op de wanden en de zuilen aangebracht. Ik zie ook abstracte vormen en herken die uit de film. Het zijn de vormen die overblijven nadat de elementen de voorstelling hebben aangetast. Juist door het tonen van die abstracte vormen benadrukt zij dat wij deel uitmaken van een groter geheel: de natuur.

Aanklacht

Zo is de installatie niet alleen een poëtische verbeelding van leven en dood, maar ook een subtiele aanklacht tegen het centraal stellen van de mens. Toch zet zij de mens niet zondermeer neer als een gulzige veelvraat die de aarde en de atmosfeer naar de knoppen helpt. Haar gestalten zijn gevormd van het goud van de bijenwas, symbool voor licht en leven. Mensen zijn bijzondere wezens, wij verdienen een bijzondere plek in de schepping. Maar dat vraagt wel dat we onze plaats kennen en mét de aarde en alles wat zich hier bevindt leven. Onderdeel van de installatie is ook een leporello, een vouwboek met bijenwasafdrukken en tekst.

'Eenheidsdans van eb en vloed / de mens bevrijd van vorm / in stilte ontmoet ik mezelf' lees ik. Met die stilte eindigt ook de film. Het wateroppervlak komt tot rust, de sporen van de mens opgelost in de tijd.

T/m 25/7. Eb en vloed. Mon Capitaine, Kinderdijk 56, Middelburg. Zo. 14.00-17.00 uur.

► **Renée Schouwenberg - Mon Capitaine.**

FOTO NICO OUT

